

Het "Aramese Onze Vader"

Riemer Roukema

Verschenen in: *Geandewei* 22, 5 (6 maart 2015), p. 17

Het artikeltje van ds. **** over het zogenaamde Aramese Onze Vader (*Geandewei* 21 febr.) vraagt om een reactie. Die valt in twee delen uiteen.

Ten eerste is het mooi als een vrouw die jarenlang heeft geleden onder het seksuele misbruik door haar vader dankzij deze tekst kan bidden, omdat God erin wordt aangesproken als: "Onze Vader, onze Moeder, Bron van Zijn". Inderdaad wordt God in de Bijbel niet alleen als Vader aangeduid, maar ook met moederlijke trekken beschreven. Zie bijvoorbeeld Deuteronomium 32:18; Psalm 90:2; Jesaja 49:15; 66:13. Dat God in dit gebed wordt aangesproken met "Onze Vader, onze Moeder", is voor velen misschien verrassend of vervreemdend, maar het is niet volkomen onbijbels. "Bron van Zijn" klinkt filosofisch, maar de eeuwen door heeft de kerk zich mede door de filosofie laten inspireren om woorden te vinden voor God en het geloof. Ook in dit opzicht bevat het gebed niets nieuws en niets afkeurenswaardigs. Als pastor zou ik een vrouw die, met zo'n geschiedenis, kracht heeft gevonden in dit gebed volledig in haar waarde laten en steunen.

Maar ten tweede: het is wat anders als je als predikant dit gebed vervolgens aanprijst en kritiekloos vermeldt dat het is vertaald uit een oude Aramese tekst. Dat suggereert dat het afkomstig is uit een eerbiedwaardige bron uit de tijd van de Bijbel. Een predikant zou echter meteen moeten doorzien dat dit gebed een *moderne* religieuze tekst is en absoluut niet past in het vroege jodendom of christendom of zelfs de vroege gnostiek. Het is afkomstig van hedendaagse "esoterische" auteurs die zich verwant voelen met de gnostiek en zich afzetten tegen de kerkelijke traditie. In 2007 heeft professor Tjitze Baarda de moeite genomen de herkomst van dit gebed na te gaan en te ontcrachten dat het om een vertaling van een oud Aramees gebed gaat. Zie daarvoor het tijdschrift *Kerk en Theologie*, jaargang 58, blz. 154-159. Wie als predikant en theoloog een voorheen onbekend Aramees gebed introduceert, zou zich moeten afvragen waar en wanneer dat dan is gevonden. Er zou dan een oud Aramees handschrift moeten zijn, dat door specialisten in een boek of een artikel is uitgegeven. Dan kan iedereen die Aramees kent de vertaling die nu circuleert controleren. De Bijbelboeken Ezra en Daniël zijn ten dele in het Aramees geschreven, en iedere predikant die zich in het Oude Testament heeft gespecialiseerd heeft zich meestal ook in die taal moeten verdiepen. Ook wie zich tijdens de theologische studie in het vroege jodendom of christendom specialiseert, kan Aramees leren, of het Syrisch dat daarmee nauw verwant is.

Het punt is echter dat er van dat zogenaamde Aramese Onze Vader niet één oud handschrift bestaat. Het is, wat onvriendelijk gezegd, een vervalsing. In de twintigste eeuw is het gebed gepresenteerd als een vertaling van een oude Aramese tekst, en er zijn mensen die dat klakkeloos hebben geloofd. Waarom? Omdat de inhoud hen aansprak. Want die inhoud past precies bij wat moderne religieuze mensen mooi vinden.

De Protestantse Kerk verlangt van haar predikanten enerzijds dat zij gelovig zijn en Jezus Christus zijn toegedaan. Anderzijds verlangt zij dat haar predikanten een universitaire opleiding hebben gevolgd. Aan de universiteit kun je leren kritisch na te denken en zin en onzin van elkaar te onderscheiden. Het is zorgelijk dat de laatste jaren verscheidene predikanten van zich hebben laten horen die zich beriepen op volstrekt ondeugdelijke boeken. Zo de Zeeuwse predikant die beweerde dat God niet bestaat en dat de figuur van Jezus is gemodelleerd op grond van Egyptische mythen. Op grond van dezelfde ondeugdelijke literatuur beweerde onlangs een Nijkerkse predikant dat Jezus nooit heeft bestaan. Een andere predikant, die Nederland inmiddels heeft verlaten, schreef een boekje met onzinnige karikaturen van de kerkgeschiedenis en verheerlijkte het vrije, esoterische geloven. En nu is er een predikant die meent dat het "Aramese Onze Vader" een echte oude tekst is en dat monniken die de oude Thorateksten hebben vertaald vanuit hun beleving de Godsnaam JHWH mannelijk hebben gemaakt. Dat heeft zij tijdens haar studie niet zo geleerd, en het is op niets gebaseerd.

Het is misschien een wankel evenwicht: gelovig zijn, maar niet goedgegelovig. Enerzijds open staan voor andere religies en stromingen en in liefde met andersgelovigen omgaan, maar anderzijds toch kritisch blijven over wat er wordt beweerd. Het is te hopen dat zowel predikanten als scherpzinnige gemeenteleden dat evenwicht zullen weten te bewaren.